

Sygn. akt IV KK 199/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Roman Sądej (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

po rozpoznaniu na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 kpk,

w dniu 11 lipca 2013 r.

w sprawie **Z. P.**

skazanego z art. 209 § 1 kk

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść skazanego,

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 7 września 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G.**

UZASADNIENIE

Zbigniew P. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 września 2010 roku, sygn. akt III K 1485/10, został uznany za winnego tego, że w okresie od czerwca 2007 roku do 4 stycznia 2010 roku w G. uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim obowiązku płacenia alimentów w wysokości 600 złotych

miesięcznie na utrzymanie dzieci M. i T., przez co naraził je na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, to jest o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. Za ten czyn, na podstawie art. 209 § 1 k.k. wymierzono mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 k.k. zawieszono na okres 5 lat próby. Ponadto, na mocy art. 72 § 1 pkt 3 k.k., w okresie próby, zobowiązano Z. P. do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie jego dzieci M. i T. P. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 ust 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych Sąd zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych.

Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 15 września 2010 roku.

Kasację od tego wyroku, na korzyść skazanego, wniósł Prokurator Generalny. Podniósł w niej zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegającego na uwzględnieniu zawartego w akcie oskarżenia wniosku prokuratora o skazanie Z. P. za popełnienie przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. bez przeprowadzenia rozprawy w sytuacji, gdy okoliczności popełnienia tego czynu budziły wątpliwości wskutek zaniechania wyjaśnienia okoliczności dotyczących wcześniejszej jego karalności za przestępstwo niealimentacji, co spowodowało wadliwe określenie granic czasowych przypisanego mu czynu.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu kasacji podniesiono, że wniosek prokuratora o skazanie Z. P. bez przeprowadzenia rozprawy, złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k. nie powinien zostać uwzględniony, albowiem znajdujący się w sprawie materiał dowodowy wskazywał na konieczność uzupełnienia postępowania w celu starannego wyjaśnienia okoliczności dotyczących uprzedniej karalności Z. P., w tym za przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., wskazując przy tym, że w związku z dowodami w postaci zeznań E. Ś. (k. 5 akt głównych) oraz kserokopii postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie o sygn. akt 2 Ds. .../09 (k. 15 tych akt), wystąpiła konieczność bliższego wyjaśnienia tych zagadnień w aspekcie chociażby

okresu uchylania się skazanego od obowiązku alimentacyjnego. Tymczasem Z. P., zanim zapadł zaskarżony kasacją wyrok, skazany został wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 25 sierpnia 2010 roku (sygn. akt III K 1250/10), gdzie został uznany za winnego tego, że w okresie od maja 2007 roku do września 2007 roku i od lutego 2008 roku do maja 2009 roku w G. uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, poprzez niełożenie na utrzymanie dzieci M. P. i T. P. alimentów w łącznej kwocie 600 zł miesięcznie, zasądzonych wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w G. z dnia 18 lutego 2000 roku (sygn. akt VRC .../99), a następnie po 400 zł miesięcznie, przez co narażał je na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, to jest popełnienia czynu z art. 209 § 1 k.k. Analiza okresów niealimentacji wskazanych w wyrokach w sprawach III K 1485/10 i III K 1250/10 wskazuje, że okresy uchylania się Z. P. od obowiązku alimentacyjnego określone w obu tych wyrokach częściowo się pokrywają. Z uwagi na to, że w sprawie III K 1485/10 okres niealimentacji obejmował także czas niewskazany w wyroku ze sprawy III K 1250/10, nie została naruszona powaga rzeczy osądzonej. Porównanie treści tych wyroków, zdaniem Prokuratora Generalnego, nie pozostawia wątpliwości, że wyrok w sprawie III K 1485/10 wydany został z rażącym naruszeniem art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., a naruszenie to w sposób istotny wpłynęło na treść wydanego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego była oczywiście zasadna, przez co skutkować musiała uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Analiza okresów uchylania się przez Z. P. od obowiązku alimentacyjnego, wskazanych w zaskarżonym wyroku, a także w sprawie III K 1250/10 jednoznacznie wskazuje, że okresy te częściowo pokrywają się. Wyrokiem w sprawie III K 1250/10 Z. P. skazany został za uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego w okresach od maja 2007 roku do września 2007 roku oraz od lutego 2008 roku do maja 2009 roku. Zaskarżonym orzeczeniem natomiast Z. P. skazany został za uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego od czerwca 2007 roku do 4 stycznia 2010 roku, a więc w czasie częściowo pokrywającym się z okresami z wyroku w sprawie III K 1250/10, który zapadł i uprawomocnił się jeszcze przed wydaniem zaskarżonego wyroku. Czas uchylania się od obowiązku

alimentacyjnego, wskazany w zaskarżonym orzeczeniu był jednak dłuższy niż ten wskazany w sprawie III K 1250/10, wobec czego okresy wskazane w obydwu tych wyrokach nie pokrywały się. Nie budzi wątpliwości także tożsamość czynu, za który Z. P. został skazany obydwoma wyrokami. Dopuścił się on bowiem w obydwu przypadkach uporczywego uchylania się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz swoich dzieci M. P. i T. P., przez co naraził je na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, to jest o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. Z. P. skazany zatem został obydwoma wyrokami w pewnym zakresie za to samo przestępstwo niealimentacji. Występuje w tym przypadku jedność osób pokrzywdzonych, tożsamość czynu, to jest uchylania się od obowiązku alimentacyjnego w tej samej kwocie, w pewnym zakresie tożsamy jest również czas uchylenia się od tegoż obowiązku. W związku z tym, że okresy z obydwu wyroków w pełni nie pokrywały się, w sprawie nie zaistniała jednak powaga rzeczy osądzonej.

Materiał dowodowy zebrany w sprawie, w której wydano zaskarżone orzeczenie, dawał podstawy do tego, aby Sąd rozpoznający sprawę podjął wątpliwości co do okoliczności związanych z wcześniejszą karalnością skazanego, w tym za przestępstwa niealimentacji, w szczególności co do jej okresów, wskazanych we wcześniejszych wyrokach. Wskazać tutaj należy na treść zeznań E. Ś., a także kserokopii postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. W oparciu o te właśnie dowody wysnuć można było wniosek, że skazany był już wcześniej karany za przestępstwo niealimentacji, a więc wymagały wyjaśnienia wszelkie wątpliwości dotyczące okresów tego przestępstwa.

Zgodnie z art. 335 § 1 k.p.k., wniosek Prokuratora o skazanie oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy może zostać uwzględniony tylko wtedy, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości. Zgodnie natomiast z art. 343 § 7 k.p.k., jeżeli Sąd uzna, że w sprawie nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku Prokuratora, to sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych. Wobec zaistnienia w sprawie wątpliwości, które powinny zostać wyjaśnione przez Sąd pierwszej instancji, wniosek prokuratora w trybie art. 335 k.p.k., w jego pierwotnej postaci, nie mógł zostać uwzględniony. Wyjaśnienie

zaistniałych wątpliwości dotyczących karalności skazanego za przestępstwa niealimentacji prowadzić powinno do podjęcia prób odpowiedniej modyfikacji wniosku za zgodą obydwu stron, ewentualnie do nieuwzględnienia wniosku i rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych. Uwzględniając wniosek Prokuratora, Sąd Rejonowy dopuścił się więc naruszenia art. 335 § 1 k.p.k. i art. 343 § 7 k.p.k., albowiem nie można było stwierdzić, że w chwili rozpoznawania tegoż wniosku, mógłby on zostać uwzględniony, z uwagi na to, iż okoliczności sprawy nie budziły wątpliwości. Naruszenie tych przepisów miało charakter rażący i istotnie wpływało na treść orzeczenia w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., ponieważ poprzez uwzględnienie wniosku, Z. P. faktycznie został dwukrotnie skazany za okresy uchylenia się od obowiązku alimentacyjnego od maja 2007 roku do września 2007 roku oraz od lutego 2008 roku do maja 2009 roku. Sąd pierwszej instancji rozpoznając wniosek prokuratora w trybie art. 335 k.p.k. i art. 343 k.p.k. zobowiązany jest do zbadania sprawy zarówno pod względem formalnym, jak również materialnym. Niedopełnienie tego obowiązku doprowadziło w pewnym zakresie do pociągnięcia skazanego do odpowiedzialności karnej drugi raz za to samo zachowanie. Tymczasem, pojawienie się wątpliwości co do karalności skazanego, w tym czasie, w którym uchylał się on od obowiązku alimentacyjnego, winno motywować działania Sądu mające na celu wyjaśnienie tych kwestii, a następnie doprowadzenie do ewentualnej odpowiedniej modyfikacji wniosku prokuratora już w toku wstępnej kontroli. W konsekwencji działania kontrolne Sądu pierwszej instancji powinny spowodować przeprowadzenie posiedzenia mającego na celu usunięcie nieprawidłowości albo skierowanie sprawy do rozpoznania na rozprawie na zasadach ogólnych. Zobowiązanie do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości przez sąd rozpoznający wniosek prokuratora złożony w trybie art. 335 k.p.k. zaakcentowane zostało w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 roku, IV KK 126/11, Lex nr 817549 oraz z dnia z dnia 25 września 2012 roku, IV KK 163/12, Lex nr 1226727. W tym stanie sprawy, kasacja Prokuratora Generalnego została uwzględniona, w trybie art. 535 § 5 k.p.k., co implikowało uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy koniecznym będzie uniknięcie uchybień będących podstawą uwzględnienia kasacji i rozpoznanie sprawy zgodnie z obowiązującym prawem materialnym i procesowym. Niezbędnym w niniejszej sprawie jest zbadanie i wyjaśnienie wszelkich wątpliwości co do uprzedniej karalności skazanego za przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., ze szczególnym uwzględnieniem czasu, w którym dopuszczał się on tych przestępstw, mając na uwadze nie tylko sprawę III K 1250/10, ale także inne postępowania. Ponadto po zbadaniu tych okoliczności Sąd pierwszej instancji zobligowany będzie do dokonania odpowiedniej modyfikacji wniosku złożonego w trybie art. 335 k.p.k., ewentualnie do skierowania sprawy do rozpoznania na zasadach ogólnych, nie tracąc z pola widzenia kierunku wniesionej kasacji.

Kierując się powyższą argumentacją Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej wyroku.